

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 400/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť RNDr. J. K., K., zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. R., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 180/09 z 25. júna 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť RNDr. J. K. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. septembra 2009 doručená sťažnosť RNDr. J. K., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením čl. 142 ods. 3 ústavy, podľa

ktorého sa rozsudky vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 180/09 z 25. júna 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako navrhovateľka podala 17. septembra 2008 Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 42 C 112/2008 z 30. marca 2009 manželstvo sťažovateľky a odporcu rozviedol a upravil práva a povinnosti rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva. Pokiaľ ide o styk odporcu s maloletými deťmi, tento upravil okresný súd tak, že odporca je oprávnený stýkať sa s maloletými deťmi vždy posledný víkend v mesiaci, a to v sobotu od 10.00 h do 12.00 h a od 14.00 h do 18.00 h a následne v nedeľu od 8.00 h do 12.00 h a od 14.00 h do 18.00 h za prítomnosti sťažovateľky. Proti výroku rozsudku okresného súdu o úprave styku s maloletými deťmi podal odporca odvolanie. Okresný súd zaslal odvolanie odporcu sťažovateľke a vyzval ju, aby sa k nemu vyjadrila. Sťažovateľka tak urobila podaním z 27. mája 2009 a navrhla, aby krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 CoP 180/09 z 25. júna 2009 bol rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zmenený tak, že na čas po rozvode je odporca oprávnený stýkať sa s maloletými deťmi každý posledný víkend v mesiaci, a to v sobotu od 10.00 h do 18.00 h bez prítomnosti sťažovateľky. Krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta predovšetkým procesný postup krajského súdu predchádzajúci vydaniu napadnutého rozsudku, ktorým podľa jej názoru došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie veci v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením práva na verejné vyhlásenie rozsudku podľa čl. 142 ods. 3 ústavy. Uvedený názor zakladá sťažovateľka najmä na tejto argumentácii:

„... Účastník konania má právo byť prítomný na vyhlásení rozsudku súdu a len on sa môže rozhodnúť, či sa tohto zasadnutia zúčastní alebo nezúčastní.

... Tento postup Krajského súdu v Košiciach nemožno hodnotiť inak, ako svojvoľný resp. arbitrárny. Preto došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

... Krajský súd nedal možnosť sťažovateľke slobodne sa rozhodnúť, pretože rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania bez prítomnosti sťažovateľky a na vyhlásenie rozsudku sťažovateľku nepredvolal a tým postupom porušil jej základné práva.

... V danom prípade ide predovšetkým o princíp verejnosti, ústnosti a prítomnosti na prerokovaní veci. Aj v tomto smere sťažovateľka postupovala v súlade s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, keď sa verejnosti a ústnosti konania nevzdala, ale výslovne sa jej dožadovala listom zo dňa 7. 10. 2008, ktoré podala súdu dňa 10. 10. 2008. Princíp verejnosti nie je absolútny, to znamená, umožňuje už spomenuté výnimky, jednak z hľadiska stupňov konania (judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vyžaduje verejnosť aspoň na jednom stupni), ako aj zákonných dôvodov čl. 48 ods. 2 druhá veta Ústavy SR (§ 116 OSP). Výnimky z princípu verejnosti sa ale vzťahujú na súdne pojednávanie, nie na vyhlásenie rozsudku. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku je bezvýnimočná.“

Sťažovateľka tiež tvrdí, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu jej práv aj z toho dôvodu, že v zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom z 25. júna 2009 sú uvedené nepravdivé údaje, a zápisnica je preto nevierohodná.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezhoto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 180/09 zo dňa 25. 6. 2009 bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy, právo na verejné prerokovanie veci v jej prítomnosti zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy a právo na verejné vyhlásenie rozsudku v jej prítomnosti zaručené v čl. 142 ods. 3 Ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp, zn. 7 CoP 180/09 zo dňa 25. 6. 2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. *Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia za dva právne úkony (prevzatie a príprava, spracovanie a podanie sťažnosti) vo výške 245,70 Eur, (odmena z výpočtového základu 695,41 €, t. j. 115,90 € a režijný paušál 6,95 €, teda spolu za jeden právny úkon 122,85 €), ktoré je povinný Krajský súd v Košiciach uhradiť na účet právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08).

Zo sťažnosti vyplýva, že kľúčové námietky sťažovateľky smerujú proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 CoP 180/09 z 25. júna 2009, ako aj postupu krajského súdu, ktorý vydaniu tohto rozsudku predchádzal. Označeným rozsudkom krajského súdu malo podľa jej tvrdenia dôjsť k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj k porušeniu čl. 142 ods. 3 ústavy.

Z už uvedeného (pozri príslušnú časť bodu I odôvodnenia tohto uznesenia) vyplýva, že sťažovateľka svoje tvrdenie o porušení ňou označených ustanovení ústavy a dohovoru zakladá predovšetkým na týchto námietkach:

a) že krajský súd prerokoval vec bez nariadenia ústneho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP,

b) že jej nebolo umožnené, aby sa zúčastnila vyhlásenia rozsudku, keďže ju krajský súd nepredvolal na verejné vyhlásenie rozsudku.

Pre účely preskúmania uvedených námietok sťažovateľky sa ústavný súd oboznámil s príslušným spisom okresného súdu, z ktorého zistil toto:

1. Oznámením z 15. júna 2009 predsedníčka senátu krajského súdu oznámila, že v predmetnej právnej veci bude v zmysle § 214 ods. 2 a § 156 ods. 3 OSP vyhlásený rozsudok 25. júna 2009 o 8.35 h v miestnosti č. 204 na druhom poschodí. Toto oznámenie bolo následne vyvesené na úradnej tabuli súdu.

2. Zo zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom vyplýva, že 25. júna 2009 bol vo veci verejne vyhlásený rozsudok krajského súdu.

Podľa § 213 ods. 1 OSP (v znení účinnom od 15. októbra 2008) odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Podľa § 213 ods. 2 OSP (v znení účinnom od 15. októbra 2008) ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Podľa § 213 ods. 4 OSP (v znení účinnom od 15. októbra 2008) odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých účastníkom konania, ak ich nevykonal súd prvého stupňa, hoci mu ich účastník navrhol, alebo za podmienok ustanovených v § 205a.

Podľa § 214 ods. 1 OSP (v znení účinnom od 15. októbra 2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 OSP (v znení účinnom od 15. októbra 2008) v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 156 ods. 3 OSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

Novelizácia Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 384/2008 Z. z. s účinnosťou od 15. októbra 2008 krajskému súdu umožnila rozhodnúť vo veci sťažovateľky aj bez nariadenia pojednávania, ak dospel k záveru, že vo veci nie je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. O tom, či treba zopakovať alebo doplniť dokazovanie, môže krajský súd rozhodnúť autonómne, t. j. bez ohľadu na názor účastníkov konania, podľa konkrétnych okolností prípadu (najmä na základe dokumentácie obsiahnutej v spise). Z napadnutého rozsudku krajského súdu ani zo spisovej dokumentácie nevyplýva, že by krajský súd pred vyhlásením rozsudku vykonal ďalšie dokazovanie, resp. zopakoval dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Za daných okolností ústavný súd zastáva názor, že ak krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania, tak postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Rovnako ako súladný so zákonom považuje ústavný súd aj postup krajského súdu pri vyhlasovaní rozsudku, keďže z jeho zistení vyplýva, že v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 156 ods. 3 OSP riadne a včas na úradnej tabuli vyhlásil, kedy bude rozsudok verejne vyhlásený, pričom zápisnica z pojednávania ako verejná listina potvrdzuje, že v oznámenom čase bol rozsudok aj verejne vyhlásený.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za daných okolností považoval ústavný súd postup krajského súdu, v rámci ktorého rozhodol vo veci sťažovateľky bez nariadenia pojednávania a rozsudok

vyhlásil verejne pri zachovaní požiadaviek vyplývajúcich z § 156 ods. 3 OSP, za ústavne akceptovateľný a udržateľný (nie za arbitrárny, ako tvrdí sťažovateľka, pozn.) a na tomto základe dospel k záveru, že sťažovateľkou namietaným postupom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu ňou označených základných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľka tiež namietala, že v zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom z 25. júna 2009 sú uvedené nepravdivé údaje. V tejto súvislosti v sťažnosti okrem iného uviedla:

„Nie sú pravdivé údaje v zápisnici Krajského súdu v Košiciach, že predvolal sťažovateľku na pojednávanie a na vyhlásenie rozsudku a teda nemohla byť ani zachová 5 dňová lehota na prípravu.

Ďalej v zápisnici je zapísaná neprítomnosť navrhovateľa a odporcu. Avšak je nepravdivé zapísané u sťažovateľky zákonný zástupca, plnomocenstvo a taktiež u odporcu zákonný zástupca a, plnomocenstvo. Rovnaké zápisy zástupcov sú nepravdivé. Okrem toho sťažovateľka nemala právneho zástupcu.“

Ústavný súd po oboznámení sa so zápisnicou o verejnom vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom z 25. júna 2009 zistil, že v jej časti týkajúcej sa prítomnosti účastníkov konania pri vyhlásení rozsudku je hrubým písmom v kolónkach týkajúcich sa navrhovateľa, odporcu, ako aj kolízneho opatrovníka uvedené „nikto“, pričom v kolónkach týkajúcich sa navrhovateľa a odporcu je uvedené „– zák. zástupca, plnomocenstvo“, ale bez uvedenia akéhokoľvek ďalšieho údaju. Zo zápisnice, ktorá je vyhotovená na štandardne používanej predtlači, teda podľa názoru ústavného súdu nemožno vyvodiť, že navrhovateľ, resp. odporca mali v konaní zástupcu, ako tvrdí sťažovateľka.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa zachovania päťdňovej lehoty na prípravu pred pojednávaním ústavný súd poukazuje na tento text predmetnej zápisnice: *„Po začatí pojednávania súd konštatuje, že bola zachovaná päťdňová lehota (§ 115 ods. 2 O. s. p.), na prípravu pred pojednávaním.“* Citovaný text je v zápisnici uvedený zjavne nesprávne, keďže v danom prípade odvolací súd postupoval podľa § 214 ods. 2 a § 156

ods. 3 OSP, a preto je tento text zavádzajúci a nemal byť súčasťou zápisnice. Podľa názoru ústavného súdu však nejde o také pochybenie krajského súdu, ktorého intenzita dosahuje ústavnoprávny rozmer, t. j. také, ktoré by zakladalo dôvody na vyslovenie záveru o porušení práv označených sťažovateľkou. Zápisnica totiž pokračuje týmto textom: „... *Po tom, čo bola vec prejednaná podľa § 214 ods. 2 a § 156 ods. 3 O. s. p. predsedníčka senátu verejne vyhlásila tento rozsudok...*“ V danom prípade teda záver o dodržaní päťdňovej lehoty na prípravu pojednávania možno podľa názoru ústavného súdu vyvodiť z ustanovenia § 156 ods. 3 OSP, na ktoré sa správne krajský súd v zápisnici odvoláva, a nie z § 115 ods. 2 OSP, čo však nič nemení na skutočnosti, že predmetná lehota bola zachovaná, keďže oznámením z 15. júna 2009, ktoré bolo následne vyhlásené na úradnej tabuli súdu, predsedníčka senátu krajského súdu oznámila, že v predmetnej právnej veci bude v zmysle § 214 ods. 2 a § 156 ods. 3 OSP vyhlásený rozsudok 25. júna 2009 o 8.35 h v miestnosti č. 204 na druhom poschodí. Za daných okolností bol podľa názoru ústavného súdu postup krajského súdu pri vyhotovovaní zápisnice z ústavného hľadiska akceptovateľný napriek pochybeniu, ktoré spočívalo v tom, že súčasťou predmetnej zápisnice je aj zavádzajúci a v okolnostiach prípadu aj nesprávny text [*„Po začatí pojednávania súd konštatuje, že bola zachovaná päťdňová lehota (§ 115 ods. 2 O. s. p.), na prípravu pred pojednávaním.“*].

Na základe uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2009